

NASJONAL
OPERAEN
NASJONAL
BALLETTEN

ANNA
KARENINA

PROGRAM

ANNA KARENINA

SPILLES

26. oktober–16. november
2019

SCENE

Hovedscenen

VARIGHET

2 t 15 min / 1 pause

Fordi du kjøpte program, får du **30%**
på *Hedda Gabler* eller *Ghost – Ibsens Gengangere*
på Hovedscenen i januar og februar.

Bruk rabattkode **IBSENBALLETT.**

Gyldig til 20. november 2019.

ANNA KARENINA

Ballett av Christian Spuck etter Lev Tolstojs roman

I redaksjonen

Anette Edmunds, *produsent*
Jannicke Mohr, *redaktør*
Lene Jacobsen, *kommunikasjonssjef*
Maria Børja, *kommunikasjonsrådgiver*
Kaja van Domburg, *grafisk design*
Erik Berg, *foto*

07 Media AS, *trykk*

Forside: Eugenie Skilnand og Douwe Dekkers
Bakside: Maiko Nishino

Koreografi Christian Spuck
Musikk Sergej Rakhmaninov, Witold Lutosławski,
Sulkhan Tsintsadze, Josef Bardanashvili
Scenografi Christian Spuck, Jörg Zielinski
Kostymer Emma Ryott
Lysdesign Martin Gebhardt
Dramaturgi Michael Küster, Claus Spahn
Videodesign Tieni Burkhalter
Lydkollasj Martin Donner

Iscenesettelse Birgit Deharde, Eva Dewaele
Innstudering Kaloyan Boyadjiev, Birgit Deharde,
Eva Dewaele, Jahn Magnus Johansen, Christopher Kettner
Prøveledere Kaloyan Boyadjiev, Hedda S. Cooke,
Birgit Deharde, Eva Dewaele, Yoshifumi Inao,
Jahn Magnus Johansen, Christopher Kettner,
Aarne Kristian Ruutu

Musikalsk ledelse Robertas Šervenikas

Medvirkende Nasjonalballetten, Operaorkestret,
Håvard Gimse (klaver), Ingebjørg Kosmo (mezzosopran)

Urpremiere 12. oktober 2014 Ballett Zürich

Norgespremiere 20. februar 2016

Den Norske Opera & Ballett

Sesongpremiere 26. oktober 2019

Samproduksjon mellom Ballett Zürich og Nasjonalballetten

Ballettsjef Ingrid Lorentzen

Produsent Anette Edmunds

Ansvarlig utgiver Den Norske Opera & Ballett

Administrerende direktør Geir Bergkastet

Kjære publikum

Anna Karenina kalles det første moderne mennesket i litteraturen – så inngående og følsomt beskrevet av Tolstoj at hennes skjebne framstår mer virkelig enn noe levd liv.

En kvinne som møter sin store kjærlighet, vil skilles fra mannen sin og ha foreldrerett til sønnen. Det mest dagligdage av drama i vår tid og vår del av verden, er bakgrunn for et uødelig drama med dødelig utgang. I et samfunn der «lovene er skapt av fedre og ektemenn», er Anna Karenina sjanseløs: Hun frarøves sitt nettverk, sitt livsgrunnlag og sitt barn når hun velger kjærligheten.

Når vi nå danser *Anna Karenina* for andre gang, er det likevel med det første møtets intensitet. Da Vronskij sveiper Anna over gulvet i deres første vals, beskriver Tolstoj dansen så du kan kjenne pulsen banke og høre bruset av kjolestoffet gjennom ballsalen. Det er som skapt for ballett.

Koreograf Christian Spuck var 200 sider uti Tolstojs 800 sider lange roman da han bestemte seg: Den måtte bli ballett. Han griper fatt i personene idet han tar den komplekse historien til scenen. I sentrum står Anna Karenina, Vronskij og Annas mann Karenin. Men også Levin og Kitty, Stiva og Dolly får liv – scenen befolkes av Tolstojs mange karakterer. Og vi møter barna: Anna og Karenins sønn Serjosja, og datteren hun

får med Vronskij – et såkalt uekte barn den gangen, men en kjærlighet så ekte at det river i hjertet når den ikke anerkjennes.

Spuck er en koreograf som vil at danserne skal gjøre stoffet til sitt eget, ikke bare danse slik han sier. Våre Anna-er – Eugenie Skilnand, Maiko Nishino og Melissa Hough – gjør akkurat det. De er dansere og historiefortellere av rang. I tillegg er de mødre, noe de sier gjør Anna Kareninas dilemma ekstra sterkt.

Historien bølger mot oss båret fram av musikken, og det er skarpe kontraster mellom stykkene. Når Håvard Gimse og orkesteret drar til med Lutosławski og Rakhmaninovs klaverkonsert nr. 2, og når Ingebjørg Kosmo synger som fra innsiden av Anna Kareninas sjel, da løftes både danserne og vi som ser på.

Tolstoj tar ikke noens parti, dømmer ikke. Derfor blir menneskenes liv og skjebne så gripende for oss. Det er disse komplekse menneskene jeg er så glad for å kunne vise på scenen. For de blir virkelige. Innenfor to permer, på en scene, på tåspiss, kan kunsten forstørre livet selv og snakke direkte til oss.

Velkommen inn!
Ingrid Lorentzen,
Ballettsjef

Familiene

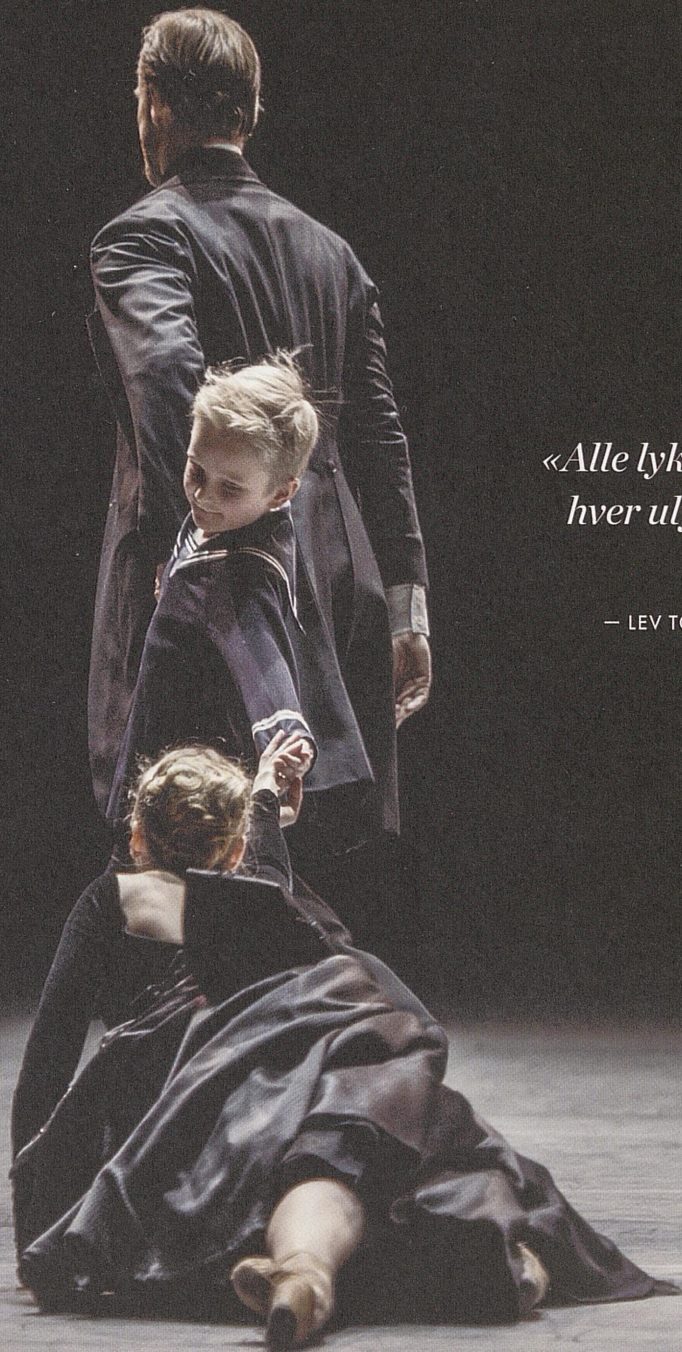
OBLONSKIJ **Stiva** (*fyrst Stepan Oblonskij*) høytstående tjenestemann i Moskva med kontakter i St. Petersburgs regjeringskretser
Dolly (*fyrstinne Darja Oblonskaja, født Sjtsjerbatskaja*), hans kone

KARENIN **Aleksej Karenin** statstjenestemann i St. Petersburg
Anna Karenina (*født Oblonskaja*), hans kone, Stivas søster og elskerinnen til grev Vronskij
Serjosja Anna og Karenins sønn

LEVIN **Konstantin Levin** godseier og barndomsvenn av Stiva
Kitty (*Jekaterina Levina, født Sjtsjerbatskaja*), Levins kone og Dollys søster

VRONSKIJ **Grev Aleksej Vronskij** offiser og grunneier, Annas elsker
Grevinne Vronskaja Vronskijs mor

ANDRE KARAKTERER **Fyrstinne Betsy Tverskaja** Annas venninne og leder av de fasjonable Petersburg-salonger
Følge til fyrstinne Betsy
Grevinne Lidija Ivanovna religiøs, fortrolig med Karenin og senere morsfigur for Serjosja
Prinsesse Sorokina grevinne Vronskajas foretrukne kandidat som svigerdatter

*«Alle lykkelige familier ligner hverandre,
hver ulykkelige familie er ulykkelig på
sin egen måde.»*

— LEV TOLSTOJ, ANNA KARENINA (FØRSTE DEL, KAP. 1)

Eugenie Sliinard og Douwe Dekkers

Marko Nishino og Silas Henriksen

Prolog

Martin Donner: Utdrag I
Sergej Rakhmaninov: Moment musical op. 16 nr. 3 h-moll

Salon I

Stiva Oblonskij bedrar sin kone Dolly med de kvinnelige ansatte i huset. Jekaterina (Kitty) Sjtsjerbatskaja blir kurtisert av godseier Konstantin Levin som har kommet til byen i ens ærend.

Sergej Rakhmaninov: Symfoniske danser op. 45, 2. Andante con moto (Tempo di Valse)

Ankomst i Moskva

Anna Karenina har kommet til Moskva fra St. Petersburg der hun vil megle mellom Stiva og Dolly. Stiva møter Anna på jernbaneperrongen, mens reisefølget hennes, grevinne Vronskaja, møtes av sønnen sin. Anna Karenina og Aleksej Vronskij blir presentert for hverandre, og det første blikket blir et minne for livet for dem begge.

Witold Lutoslawski: Novelette for orkester, Nr. 1 Announcement

Ballet

Levin ber om Kittys hånd, men hun avviser ham. Hun svermer for Vronskij og håper at han skal fri til henne. Men Vronskij har kun ett ønske for ballet, og det er å møte Anna Karenina igjen. Når Anna kommer, har Vronskij kun øyne for henne, og Kittys verden bryter sammen. Anna forstår at hun er grunnen til at Kitty har mistet håpet, og hun reiser sin vei.

Sergej Rakhmaninov: Symfoniske danser op. 45, 2. Andante con moto (Tempo di Valse)

Til St. Petersburg

Vronskij følger etter Anna til St. Petersburg. På reisen blir de bedre kjent. I St. Petersburg hentes Anna Karenina av mannen Aleksej og sønnen Serjosja.

Sergej Rakhmaninov: Rapsodi over et tema av Paganini op. 43 for klaver og orkester, variasjon 12
Martin Donner: Utdrag II

På landet I

Etter at Levins frieri ble avslått, trekker han seg tilbake på godset sitt og unngår å møte andre mennesker.

Sergej Rakhmaninov (arr.: Christophe Barwinek): Noch' pechal'na, op. 26 nr. 12 (Natten er trist)

Betsys salong

Salongen til Betsy Tverskaja, en venninne av Anna, er møtested for den dekadente eliten i St. Petersburg. Mens stridighetene mellom Dolly og Stiva fortsetter, møtes Anna og Vronskij igjen. Når Karenin kommer for å hente sin kone, avslår hun å følge med ham hjem. Ekteparet Karenin blir det store samtaleemnet i salongen: Anna har en skygge som heter Vronskij.

Når selskapet forsvinner, klarer ikke Anna og Vronskij å stoppe lidenskapen de føler for hverandre. Vronskijs kjærlighet er så enorm at Anna glemmer skyldfølelse, skam og ekteskapsbrudd.

Sergej Rakhmaninov: Klaverkonsert nr. 2 c-moll op. 18, 3. sats
Witold Lutoslawski: Chain 3 for orkester, III. 38

Veddeløp

I anledning et hesteveddeløp treffes samfunnets elite, inkludert ekteparene Karenin og Oblonskij, Betsy og grevinne Vronskaja. Anna skriker opp da Vronskij styrter med hesten sin, og for Karenin og de andre som er til stede, er dette et bevis på hennes utroskap. Karenin krever at Anna skal utføre sine ekteskapelige plikter.

Sergej Rakhmaninov: Rapsodi over et tema av Paganini op. 43, variasjoner nr. 8 og nr. 9
Witold Lutoslawski: Klaverkonsert, 2. sats

På landet II

Levin deltar i slåttan. I det felles arbeidet med bøndene sine glemmer han kjærlighetssorgen og finner på ny mening med livet. Det er en ny Kitty som kommer ut på landet. Hun og Levin nærmer seg hverandre.

Martin Donner: Ljåer
Sergej Rakhmaninov (arr.: Christophe Barwinek): Ne poy, krasavitsal op. 4 nr. 4 (Singe nicht, Schönheit)

Hjemme hos familien Karenin

Etter fødselen til Vronskijs datter, holder Anna på å dø. I denne situasjonen tilgir Karenin både henne og rivalen. Vronskij frykter at Anna vil gå tilbake til ektemannen og forsøker å ta livet av seg.

Sergej Rakhmaninov (arr.: Christophe Barwinek): Rapsodi over et tema av Paganini op. 43, variasjon 17
Witold Lutoslawski: Klaverkonsert, 1. sats

/ Pause

Forspill

Witold Lutoslawski: Novelette for orkester, Nr. 1 Announcement

Italia/Rusland

Vronskij har reist til Italia med Anna. Hun har lagt sitt gamle liv bak seg — også Serjosja. Vronskij har gitt opp sin militære karriere på grunn av Anna. De nyter lykken i tosomhet, men snart begynner Anna å lengte etter sønnen, og Vronskij savner det sosiale livet han hadde før.

De reiser tilbake til Russland. Dolly ser ut til å ha funnet seg til rette med den notorisk utro Stiva.

Sergej Rakhmaninov: Klaverkonsert nr. 2 c-moll op. 18, 2. sats

Bryllup

Kitty og Levin har funnet hverandre og gifter seg.

Sulkhan Tsintsadze (Arr.: Christophe Barwinek): Miniaturer for strykevarlett, 5. sang

Serjosjas bursdag

Anna besøker sønnen Serjosja i hemmelighet. Han oppdras nå av Karenins fortrolige, Lidija Ivanovna. Begge sørger for at det blir en rask avslutning på gjensynet mellom mor og sønn. Anna og Karenin har en stor krangel, og i etterkant sitter Anna alene og fortvilet tilbake.

Sergej Rakhmaninov: Preludium i ciss-moll op. 3 nr. 2

Ensomhet I

Anna er helt ødelagt. Hun tviler på Vronskijs trofasthet og forsøker å dempe smerte og sjalusi med opium.

Sergej Rakhmaninov (arr.: Christophe Barwinek): Uvyal tsvetok o. op. (Verwelkt ist die Blume)

Isolasjon

Mens Vronskij fortsatt kan delta i det offentlige livet, blir Anna utstengt og foraktet som ekteskapsbryter. Selv hennes beste venninne, Betsy, snur ryggen til henne. Sjalusi og vrangforestillinger tar overhånd. Hun ser en rival i prinsesse Sorokina, som grevinne Vronskaja har sett ut som ektefelle til sønnen.

Witold Lutoslawski: Novelette for orkester, nr. 2 First Event
Witold Lutoslawski: Novelette for orkester, nr. 1 Announcement
Sergej Rakhmaninov: Prelude fiss-moll op. 23 nr. 1

Ensomhet II/Annas død

I stor ensomhet føler Anna at hele livet går i oppløsning. Selv ikke Vronskij kan lenger gi henne den tryggheten hun trenger. Hun velger døden.

Josef Bardanashvili: Concerto quasi una Fantasia, 2. Sostenuto
Sergej Rakhmaninov: Ne poy, krasavitsa, op. 4 nr. 4 (forspill)

BRINGE

ET MESTERVERK

TIL SCENEN

Tekst Maria Børja

**Det er umulig å lage ballett av *Anna Karenina*,
mente Christian Spuck, som gjorde det likevel.**

— Allerede da jeg gikk i gang, visste jeg at jeg ikke ville klare å fortelle hele historien — den er så kompleks.

Det sa Christian Spuck i 2016, da Nasjonalballetten satte opp *Anna Karenina* for første gang.

Siden har den tyske koreografen reist verden rundt med balletten som hadde urpremiere i Sveits i 2014. Etter Oslo sto Moskva, Seoul og München for tur.

Interessen handler om at selve historien er universell, mener koreografen:

— Tolstojs historie er et portrett av Russland på 1800-tallet, men også en historie om en kvinne som følger hjertet og ikke samfunnets konvensjoner. Historier der politiske konflikter påvirker individet, sier mye om hvem vi er. Vi har et ideal om å følge hjertet dit kjærligheten kan ta oss, men ofte stiller samfunnet seg i veien. *Anna Karenina* gjør opprør mot dette, og det ødelegger livet hennes. Det er en uløselig konflikt som fungerer på samme måte i Skandinavia som i Asia, mener han.

Selv om Spuck kaller seg selv kontrollfrik, ønsker koreografen at danserne skal sette sitt eget merke på stoffet. Hvis de kun gjør som han sier, da lever det ikke, mener han.

— Å se *Anna Karenina* bli danset av kompanier og mennesker med ulik mentalitet, gjorde at jeg fant ny dybde i balletten, forteller han.

Han elsker hvordan Nasjonalballettens oppsetning ble i 2016 — og er glad kompaniet nå setter den opp igjen. Men 3,5 år etter forrige oppsetning er mange av danserne nye. Da kreves nye grep.

— Det er viktig å tilføre stadig nye detaljer, slik at ikke

oppsetningen blir støvete, sier han.

— *Hva slags detaljer?*

— Det handler om å

tilpasse koreografien til hver enkelt danser. Man kan aldri kopiere det en annen danser har gjort. Man kan lære seg koreografien, men så må man finne *seg selv* i den. Derfor må man stadig spørre seg:

Hva handler dette egentlig om? Hvorfor vender du hodet bort akkurat der — og ikke der? I klassisk ballett kan man gjerne være fornøyd med vakre arabesker og piruetter, mens her er det viktig at bevegelsene brukes til å *fortelle* noe.

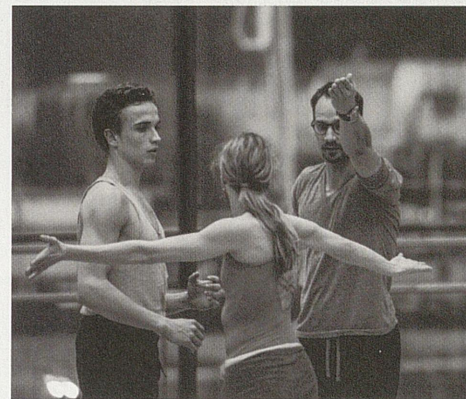
— **Anna Karenina er** ikke bare en roman om familier, men om et helt samfunn, med spor av den russiske revolusjonen, til og med kommunismen. Den er et mesterverk — du kunne lagd 20 balletter av denne boka. Selv på film kommer du bare i nærheten av å gripe alle dens aspekter.

I sentrum for alle disse aspektene, alle karakterene og den ifølge Spuck «geniale handlingen» står *Anna Karenina*.

— Anna er en meget sofistikert og intelligent kvinne.

Men når hun møter Vronskij, opplever hun stor lidenskap og kjærlighet for første gang, og det tar overhånd, sier Spuck, som mener det er derfor vi sympatiserer med henne:

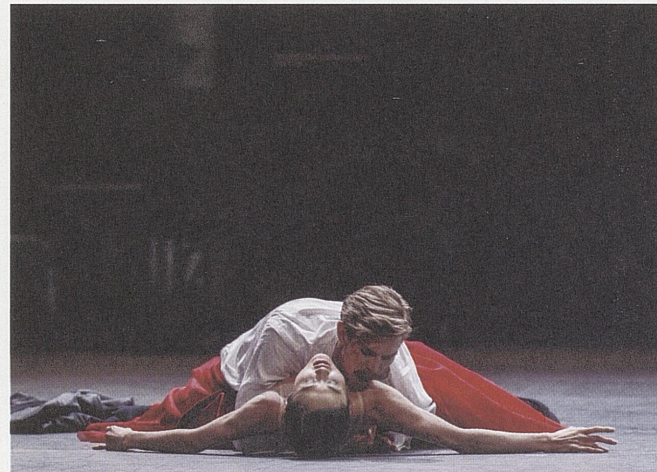
— Alle som erfart den første kjærligheten, vet hvor mye den krever og hvilket driv den gir. Men det kan være vanskelig

Douwe Dekkers, Eugenie Sklinand og Christian Spuck på prøvesalen

Ingebjørg Kosmo og Eugenie Skilnand

Maiko Nishino og Silas Henriksen

å forstå at hun går så langt at hun gir opp sønnen sin og skyver hele familielivet til side. Dermed utløser hun både sympati og antipati i publikum, og det synes jeg er veldig interessant, sier han.

Anna holder lenge igjen mot Vronskij. Når hun endelig gir etter for ham, føler hun både skam og anger — inntil hun skyver disse følelsene bort:

— Det er som om hun sier: «Jeg vil leve dette livet.» Hun er helt klar over hva det betyr, men hun velger det likevel, sier Spuck.

Anna Karenina er en kjærlighetshistorie, men også et samfunnsportrett. Spuck har jobbet mye med gruppescenene:

— Det ene menneskets konflikt er fundert i samfunnet. Det individuelle dramaet og samfunnsportrettet går over i hverandre, forklarer Spuck.

— Menneskene her er rike, de har alt, de trenger ikke å jobbe. På den tiden hadde de bøker og sportsarrangementer, ellers sto *livet selv* for underholdningen. Når de møttes, handlet det om sladder. Derfor er det veldig underholdende for alle rundt å se en kvinne som trækker over grensene sine.

Tidskoloritten og samfunnsklassen understrekes av kvinnenes store skinnende kjoler. Men bak dem er scenografien enkel.

— Stykket handler først og fremst om psykologien i disse menneskene, derfor trenger jeg rom rundt dem, sier Spuck.

I stedet for store kulisser og landskapsscenetetter, bruker han lydeffekter og videoklipp. Slik får vi ta del i berømte scener som togturen der Anna og Vronskij møtes for første gang, hesteveddeløpet der Anna avslører sin lidenskap for ham, og slåttescenen på landet, der Levin insisterer på å slå kornet sammen med bøndene sine.

Spuck brukte to år på å finne riktig musikk — og endte opp med en blanding av den store russiske komponisten Sergej Rakhmaninov (1873–1943) og den polske komponisten Witold Lutosławski (1913–1994). Fram og tilbake veksler det, mellom den førstes senromantikk og den andres mer moderne uttrykk. «De sømløse overgangene mellom de to sjangrene alene føltes som en musikkteknisk genistrek», mente kritikeren fra Bachtrack etter urpremierer.

— Rakhmaninovs musikk er vakker, sterk og berømt, men noe er også litt flatt. Jeg trengte noe som kunne vise

«Stykket handler først og fremst om psykologien i disse mennesker, derfor trenger jeg rom rundt dem.»

— CHRISTIAN SPUCK

Melissa Hough og Erik Murzagaliyev

karakterens dybde og konflikt, og det ble Lutosławski, sier Spuck.

Pianoet som går gjennom forestillingen, er Annas stemme. I Oslo er det Håvard Gimse som tolker denne stemmen, i form av Rakhmaninovs og Lutosławskis pianokonsserter. I tillegg har Spuck plukket ut noen av Rakhmaninovs folkesanger:

– De er romantiske sanger om visne blomster, ensomhet og kjærlighet som ikke gjengjeldes. De gir oss en følelse av den russiske folkesjelen, mener han.

Sangene synges av mezzosopran Ingebjørg Kosmo, som på scenen viser seg som et slags Døden-figur.

– Hun skal se ut som Anna Karenina ville gjort hvis hun ikke tok livet av seg: fattig og sliten og på siden av samfunnet, forteller Spuck.

Anna Karenina har blitt filmatisert flere ganger. Også i Joe Wrights film fra 2012, med Keira Knightley i tittelrollen, sto dansen helt sentralt, med ny koreografi av Sidi Larbi Cherkaoui.

– *Hvorfor går Anna Karenina og dans så godt sammen, Spuck?*

– Følelseskonflikten er så intens og tilskrudd, og dansespråket er en vakker måte å uttrykke det på. Jeg mener at dans, koreografi og musikk kan uttrykke følelser mye sterkere og lesbart enn for eksempel teater. Med de rette bevegelsene og musikken, blir følelsene i historien enkle å følge. Er du heldig, blir publikum grepet.

For de som så Spucks *Woyzeck* i 2011, er kontrasten til tåspissdansen i *Anna Karenina* påtakelig:
 – *Woyzeck* utspilte seg i de lavere samfunnsklassene, mens *Anna Karenina* spiller seg ut i borgerskapet. Derfor ville jeg finne et elegant språk, som klassisk ballett jo er. Men mot denne elegansen blir forhåpentlig Annas fall enda sterkere, sier Spuck.

Fallet, ja. Her er vi ved noe av kjernen i Spucks koreografi.

– Jeg velger alltid karakterer med store problemer, smiler han: – Hvorfor? Fordi de forteller oss så mye om livet.

Anna Kareninas konflikt utspiller seg hver eneste dag, ifølge Spuck, det er ikke bare en gammel historie:

– Faren er å redusere *Anna Karenina* til en historie om sjalusi mellom tre mennesker. Jeg vil vise flere nivåer enn det – og komme vekk fra svart og hvitt. I dag er det greit å forlate mannen din, det er lov å ha lappetteppefamilier, og gudskjelov for det! Samfunnet fungerer mye bedre med toleranse.

Da Spuck sa dette i 2016, la han til at han ble skremt av intoleransen han så i Europa i forbindelse med flyktningkatastrofen. I 2019 spør jeg Spuck hva han tenker om dette i dag. Flyktningstrømmen er ikke mindre enn den var i 2016, men den har mindre synlighet i mediene, og dermed oppleves den fjernere.

Spuck, som nettopp har satt opp *Piken med svovelstikkene* som ballett i Zürich – eventyret om en jente

som fryser til døde – føler minst like sterkt for fattigdom og sosial urettferdighet nå:

– Jeg gjorde nylig et intervju med en av de største avisene i Sveits, der jeg snakket om disse tingene. Etterpå mottok jeg et klagebrev fra en som mente at oppsetningen var å sløse med skattepenger, fordi det ikke finnes fattige mennesker i Sveits. Men fattigdommen finnes overalt. Vi har aldri levd i større overflod, men urettferdigheten er enorm. Hvorfor finnes det så mye intoleranse? Det er som om mennesket aldri lærer. Det er *uvitenheten* som er vår største trussel, slik den også var i Anna Kareninas Russland. Det vi trenger er ikke å bygge murer, men opplysning og å ta bedre vare på hverandre, mener han.

Derfor skaper han oppsetninger som *Anna Karenina* og *Piken med svovelstikkene* – balletter som også er portretter av sosial utestengelse og kulde.

– Ballett kan knapt nok være politisk, men den kan åpne øynene våre, avslutter han.

Fakta om oppsetningen

- Christian Spucks *Anna Karenina* hadde urpremiere i Zürich 2014, med den tidligere Bolsjoj-danseren Viktorina Kapitonova i tittelrollen.
- Siden urpremieringen har den blitt vist av Nasjonalballetten i Oslo, Stanislavskij-balletten i Moskva, den sørkoreanske nasjonalballetten i Seoul og Bayerisches Staatsballett i München.
- Balletten viderefører romanens tre hovedkonflikter: mellom Annas bror Stiva og hans kone Dolly, mellom Anna, Vronskij og Annas mann Karenin, og mellom Kitty (Dollys søster) og Levin.

Lev Tolstoj og Anna Karenina

Tekst Audun J. Mørch, Universitetet i Oslo, 2016

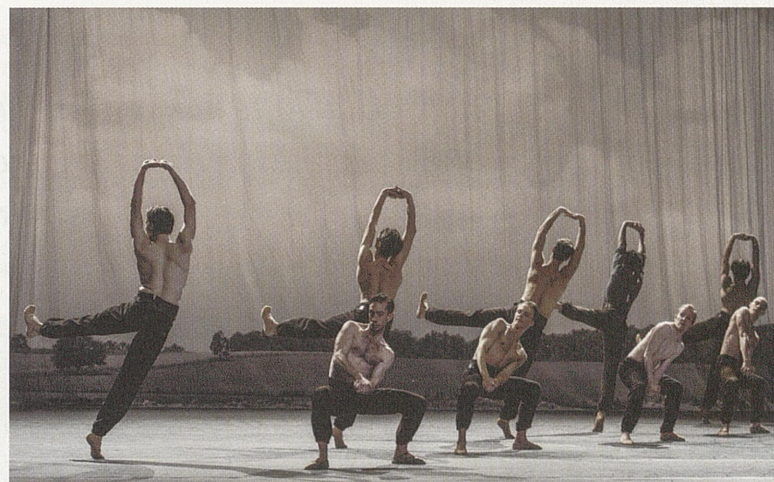
«Tolstoj var genial, men ikke klok», sa en gang filosofen Vasilij Rozanov. Uttalelsen forteller at Lev Tolstoj er en skikkelse med to ansikter. På den ene siden en dikter hvis geniale talent ingen kan bestride, på den annen side en tenker man av og til må stille seg hoderystende til.

Tolstoj var født den 9. september 1828. Begge foreldrene døde tidlig, så Lev og søsknene ble oppdratt av tanter. Tolstoj-familien hadde tilhørt Russlands fremste adel siden 1500-tallet: Dikteren, som kunne kalle seg greve, var født inn i landets elite.

Barndommen ble tilbrakt på familiegodset syd for Moskva. Ved Universitetet i Kazan fikk han sin utdanning i årene 1844–47. Her studerte han jus og orientalske språk, enskjønt med liten suksess. Likevel var det på denne tiden hans interesse for filosofi ble vakt. I 1847 avbrøt han studiene. Matematikeren Lobatsjevskij, som på en eller annen måte hadde oppfattet at den dovre greven i virkeligheten var begavet, forsøkte å overtale ham til å fortsette. Men Tolstoj hadde bestemt seg. Som ung, velstående adelsmann hadde han levd et lystig studentliv preget av «piker, vin og sang» — og gambling. Ikke desto mindre røper dagbøkene at han allerede nå var besatt av trangten til å finne en moralsk og rasjonell rettferdigjøring for sine handlinger og sitt liv. Denne besettelsen kom til å være livet ut.

Tolstoj satte *sannheten* over alt annet. Dermed er det kanskje logisk at han som dikter framfor alt er *realist*. Det er virkeligheten han skildrer, men det er vanskelig å sette fingeren på hva virtuositeten består i — nøyaktig hva er det som får hans skildringer til å framstå med en så overbevisende livaktighet? Han kan la teksten zoome *inn* til de minste detaljer og *ut* til vide panoramaer, og bildene han skaper for leserens indre øye er mer livaktige enn dem et kamera kan skape. Viktor Sjklovskij har nok rett i at Tolstoj — av og til ganske ubemerket — *underliggjør* fenomener ved unnlåte å bruke deres rette navn. I stedet for å skrive at en hest blir «pisket», beskriver han fenomenet liksom gjennom øynene til en person som aldri har sett dette tidligere.

I 1851 bestemte Tolstoj seg for en militær løpebane. Etter en kort offisersutdanning reiste han til Kaukasus der han sammen med kosakk-avdelinger kjempet mot tsjetsjenerne

under deres legendariske leder Sjaml. Erfaringene fra krigen skildret han senere i romanen *Kosakkene* (1861) og ikke minst i den briljante kortromanen *Hadzj Murat*, som han skrev i 1904, 76 år gammel.

Den senere Krimkrigen har han skildret i *Sevastopol-fortellingene* (1855–1856). Med nettopp en *realisme* ingen tidligere hadde sett maken til, blir krigens redsler, skuddsalvene, skrikene fra sårede menn og hester, lukten av krutttrøyk og blod brakt direkte inn i de litterære salongene. Tolstojs realisme er *anti-romantisk*, den er et angrep på romantikken, og ikke minst romantiske framstillinger av krig og militære bedrifter. All mystikken og alle de uforklarlige hendelsene som er så viktige i romantiske fortellinger, er fraværende hos Tolstoj. *Sevastopol-fortellingene* gjorde ham til en berømt forfatter.

I 1862 gifter Tolstoj seg med Sofia Behrs. Ekteparet slår seg ned på slektsgodset. Dette er den lykkeligste tiden i Tolstojs liv: hustruen føder ham barn som perler på en snor, og han skriver sine hovedverker, *Krig og fred* som fullføres i 1869 og *Anna Karenina* i 1876.

Deretter ble det i stadig større grad tenkeren Tolstoj som fikk ordet, mens dikteren måtte tre i bakgrunnen. Under påvirk-

Han følte at kjærlighet reddet ham fra fortvilelsen og at denne kjærligheten under fortvilelsens trusel ble enda sterkere og renere

— LEVIN (FEMTE DEL, KAP. 20)

ning av Rousseau prediker han det naturlige livs fortrinn og utvikler sine idéer om pedagogikk. Dessuten opprettet han en skole for sine egne og bøndernes barn — en skole helt uten disiplin og tvang. Barna skulle lære av egen lyst.

Hatet mot autoritetene preger en filosofi der pasifisme og ikke-vold står sentralt. Tankene om religion bringer ham imidlertid i konflikt med prestene, og det ender med at han ekskommuniseres fra den ortodokse kirke i 1901. Det tok han ikke videre tungt. Men når hans kompromissløse tenkning får ham til å erklære at all eiendom, også hans egen, er tyveri, kommer han i en konflikt med hustruen som skal vare livet ut. Sofia var en fornuftig kvinne som ønsket å bevare verdier og beskytte barnas arv.

Samlivet ble ikke lettere av at Tolstoj etter hvert ble *guru*. Fra hele verden valfartet tilhengere av hans filosofi til slektsgodset Jasnaja Poljana. Lederen for de såkalte tolstojanerne, Vladimir Tsjerkov, slo seg ned i nærheten av godset. Han hadde daglig kontakt med Tolstoj og bekjempet på alle måter Sofias innflytelse over ektemannen.

Det er i det hele tatt et paradoks at denne dikteren som hadde hatt enorm suksess i livet og som kunne endt sine dager lykkelig omgitt av en stor barneflokk og en hengiven hustru, i stedet endte sine dager i et helvete han selv hadde skapt. Hvordan kunne han, som tilhenger av pasifisme og ikke-vold føre krig mot sin egen familie? Verken *Krig og fred* eller *Anna Karenina* kunne ha blitt til uten at hustruen Sofia hadde tatt på seg å drive godset og dessuten renskrive manuskriptene — et gigan-

tisk arbeid også det. Men på sine gamle dager viste dikteren ingen takknemlighet.

Hele livet hadde Tolstoj grublet over spørsmålet om *hvordan en bør leve*. Alltid hadde han forsøkt å sette opp regler for et godt og moralsk liv, som han forsøkte, men ikke greide, å leve opp til. Nå, når han vet at døden nærmer seg, er livet blitt uutholdelig. 82 år gammel, på senhøsten 1910, virkeliggjør han en gammel drøm om å rett og slett *stikke av fra alt sammen*. Han kommer dog ikke langt. Den 7. november 1910 dør han av lungebetennelse på jernbanestasjonen Astapovo.

ANNA KARENINA

I 1873 begynner Tolstoj å skrive en samtidsroman: *Anna Karenina*. Dette er romanen som begynner med de berømte ordene «Alle lykkelige familier ligner hverandre, hver eneste ulykkelige familie er ulykkelig på sin måte». Mange litteraturkjennerne har gjennom årene regnet nettopp *Anna Karenina* som sitt favorittverk.

Krig og fred var skrevet i en periode da Tolstojs liv var nygift og ennå levde i harmoni med omgivelsene. Han hadde ingen klar plan da han begynte å skrive, romanen hadde vokst fram av Tolstojs eget liv. Da han skrev *Anna Karenina* derimot, var slutt allerede ferdigbestemt: Han skulle skrive om en kvinne fra samfunnets øverste sjikt, som var utro mot ektemannen og som skulle begå selvmord. Tolstoj var dessuten på dette tids-

punktet kommet under innflytelse av Schopenhauers pessimistiske og grunnleggende livsfiendtlige tanker. Anna er en blendende vakker ung kvinne som er godt gift med den velstående embetsmannen Aleksej Karenin. Men hun elsker ikke Karenin. En dag treffer hun den rike og flotte offiseren Vronskij på en togstasjon og blir hjelpeløst forelsket i ham. Hun forlater mann og barn for å slå seg sammen med denne mannen hun elsker.

I 1870-tallets Russland er det en skandale av utenkelige dimensjoner, men Anna har motet som skal til for å følge hjertets røst. Imidlertid opplever hun verken ro eller glede i sitt nye liv. Gradvis oppdager hun at Vronskij både moralsk, menneskelig og sogar intellektuelt er et tomt skall. For Vronskij går Anna fra å være en glitrende erobring til en brysom kvinne. Hva han egentlig føler for henne er ikke godt å si, men de er begge er ofre for en destruktiv lidenskap ingen av dem kan kontrollere.

Kanskje blir Anna narkoman. I alle fall forteller Tolstoj at hun tar til å bruke *laudanum*, eller opiumsdråper, for å dempe smerten.

Til slutt tar hun sitt eget liv på en jernbanestasjon ved kaste seg under toget. Det er ingen tvil om forfatterens intensjon med dette verket: Annas handlinger er gale, og hun får sin straff. Likevel er det som romanpersonen Anna tar kontrollen fra Tolstoj. Hun er en meget klok kvinne og dessuten et godt menneske. Det er derfor den kriserammede Oblonskij-familien i begynnelsen av romanen vender seg til henne for å få hjelp. Med sin skjønnhet, sin intelligens og sitt vidd gjør hun sterkt inntrykk på leserne. Hun får vår sympati og framstår etter hvert mer som en tragisk heltinne enn som en «fallen kvinne».

Men *Anna Karenina* er ikke bare historien om Anna og hennes tragiske skjebne, det er også historien om godseieren Levin, som er Tolstojs alter ego. Levin kjemper en kamp for et harmonisk familieliv med sin unge hustru Kitty, og ikke minst kjemper han for et bedre landbruk. Så mange av bokas sider

er faktisk viet landbruket og faktiske detaljer omkring denne næringsveien i forfatterens russiske samtid, at enkelte med en viss berettigelse har stilt spørsmålet om ikke *Anna Karenina* egentlig er å betrakte som en *landbruksroman*.

Denne bihistorien er en halvt om halvt selvbiografisk roman om en godseier fra det sentrale Russland. Det virkelig mesterlige i *Anna Karenina* er kanskje måten de to fortellingene er vevd sammen på. Det eksistensielle svartsynet i historien om Anna balanseres av jordnærheten i skildringen av Levin.

Maiko Nishino

Til tross for Levins tenkning og hans kamp for å nå fram til erkjennelsen som gjør det mulig for ham å leve, er det Anna og hennes historie leserne husker. I få andre verker har selve kjærligheten blitt skildret på en slik måte. Kjærligheten kan hensette menneskene i en paradisisk lykketilstand og få dem til å føle at livet er vidunderlig. Men kjærligheten er irrasjonell. Den kan begynne å ødelegge seg selv. Lidenskapen blir en destruktiv kraft som river hjelpeløse mennesker

med seg og brenner dem opp innenfra. Man føler respekt og medynk for en kvinne som sønderslites av slike krefter, men som kjemper for å bevare ikke bare kjærligheten, men også sin egen integritet og verdighet.

La den som aldri har elsket kaste den første sten på Anna Karenina.

Eugenie Skilnand og Lucas Lima

Melissa Hough og Erik Murzagaliyev

Maiko Nishino og Storm Bryhn Damm

Om å danse Anna Karenina

Eugenie Skilnand

«Jeg elsker å få utforske og utvikle Annas karakter igjen. Det er 3,5 år siden forrige gang, og jeg har fått et barn til i mellomtiden. Barna gir meg perspektiv og avstand, for å danse Annas skjebne hver dag er en intens tilstand! Det fokuseres gjerne på at Anna velger bort barnet sitt til fordel for kjærligheten til en mann, men jeg tror historien handler vel så mye om hennes sterke ønske om frihet til å leve og elske, i en tid der det ikke var en selvfølge for en kvinne. Men valget hennes er skjebnesvangert, og det ender jo så tragisk – uten verken kjærlighet eller liv.

I denne balletten bruker Christian Spuck et klassisk dansespråk med moderne vri. Jeg får brukt alle sider av meg selv som danser. Fra første stund i prøvene jobbet han detaljert med karakterenes motivasjon. Det gir veldig inspirasjon til danserne – og forhåpentligvis også publikum!»

Maiko Nishino

«Jeg gleder meg til å danse og leve rollen som Anna Karenina igjen, samtidig som jeg tenker «Er dette siste gang?» Noen roller føler man at man kan danse for alltid, og dette er en av dem.

Besetningen er ny siden forrige gang, så jeg vil på mange måter være en annen Anna denne gangen. Jeg elsker å finne ut av alle detaljene. Ikke bare trinnene, men også skuespillet! Og jeg vet at jeg ville ha danset henne annerledes hvis det ikke var for sønnen min.»

Melissa Hough

«Jeg dømmer ikke Anna. Snarere føler jeg med henne – gjennom det hele. I *Anna Karenina* er det mange ekstreme følelser å kommunisere til publikum. Derfor tror jeg det er viktig at de som tolker rollen, har erfart *noe* av det Anna gjennomgår før hun tar sitt eget liv, slik at man evner å farge trinnene med disse følelsene. Ikke minst må man mestre de krevende teatrale øyeblikkene som inneholder lite ren dans.

Nå som jeg selv har barn, føler jeg meg mer forbundet med Anna og det hun føler i scenene med mannen og deres unge sønn. Det er første gang jeg danser en karakter som også er mor, og jeg gleder meg til å oppleve en ny topp i mitt emosjonelle register på scenen.»

Dear audience

Anna Karenina has been called the first modern person in literature — as thoroughly and sensitively described by Tolstoy that her fate appears more real than any lived life.

A woman who meets the love of her life wants divorce from her husband and the custody of her son. The most commonplace of dramas of our times and part of the world, forms the backdrop for an immortal drama with a deadly conclusion. In a society in which “laws are made by fathers and husbands,” Anna Karenina does not stand a chance: She is robbed of her network, her livelihood and her child when she chooses love.

When we now dance *Anna Karenina* for the second time, it is still with the intensity of a first encounter. When Vronsky sweeps Anna across the floor in their first waltz, Tolstoy describes the dance so that you can feel the beat of the pulse and hear the rushing of gowns throughout the ballroom. It is as though made for ballet.

By the time choreographer Christian Spuck had read 200 pages of Tolstoy’s 800-page-long novel, he had made his mind up: It had to become a ballet. He seizes the persons as he brings the complex story to the stage. At the center are Anna Karenina, Vronsky and Anna’s husband Karenin. But Levin and Kitty, Stiva and Dolly are also brought to life — the stage is populated by the many characters of Tolstoy. And we meet the children: Anna’s son Seryozha, and the daughter she begets with

Vronsky — a so-called illegitimate child in those times, but a love so real that it tears at the heart when it goes unacknowledged.

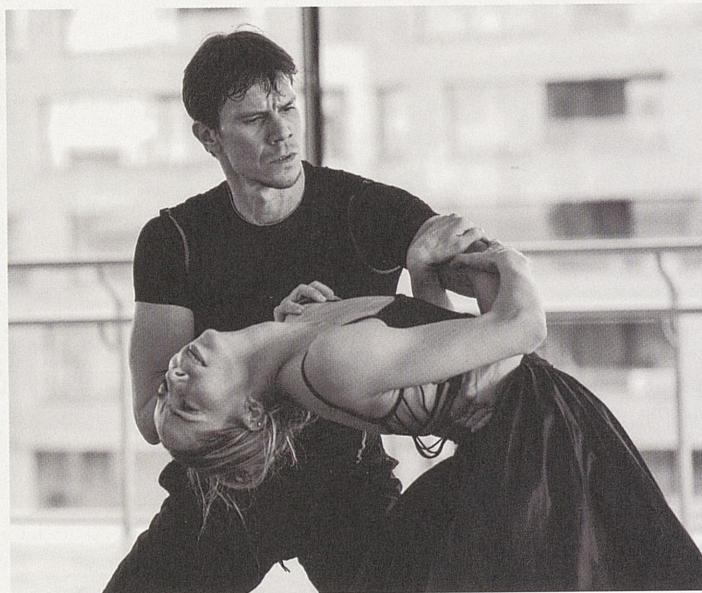
Spuck is the type of choreographer that wants the dancers to make the material their own, not just dance the way that he tells them. Our Annas — Eugenie Skilnand, Maiko Nishino and Melissa Hough — do just that. They are dancers and storytellers of note, and they are mothers; thus, they say, Anna Karenina’s dilemma becomes even stronger for them.

The story billows forth borne by the music and the sharp contrast between the different musical pieces. When Håvard Gimse and the orchestra bring the music of Lutosławski and Rachmaninov to its crescendo, and when mezzo-soprano Ingebjørg Kosmo sings as though from inside Anna Karenina’s soul, both the dancers and we as an audience are borne aloft.

Tolstoy does not choose sides, doesn’t judge. Thus, the lives and fates of the characters become so emotionally gripping to us. These are the complex human beings I am so happy to be able to bring to the stage. Because they become real. Between two covers, on a stage, en pointe, art can magnify life itself and speak directly to us.

Welcome!
Ingrid Lorentzen,
Artistic director

Eugenie Skilnand og Yoel Carreño

Prologue

Martin Donner: Excerpt I
Sergei Rachmaninoff: Moment musical op. 16, no. 3 in B minor

Salon I

Stiva Oblonsky is unfaithful to his wife Dolly with the female household employees. Katerina (Kitty) Shcherbatskaya is courted by the landowner Konstantin Levin, who has arrived in town for this sole purpose.

Sergei Rachmaninoff: Symphonic Dances op. 45, 2 Andante con moto (Tempo di Valse)

Arrival in Moscow

Anna Karenina has arrived in Moscow from St. Petersburg to mediate between Stiva and Dolly. Stiva meets Anna on the train platform

while her travel companion, the Countess Vronskaya, is met by her son. Anna Karenina and Alexei Vronsky are introduced, and this first glance becomes a memory that will last a lifetime.

Witold Lutoslawski: Novelette for Orchestra, No. 1 Announcement

The ball

Levin proposes to Kitty but she rejects him. She is infatuated with Vronsky and hopes he will ask her to marry him. But Vronsky only wants one thing from the ball, and that is to meet Anna Karenina again. When Anna arrives Vronsky only has eyes for her, and Kitty's world collapses. Anna realises that she is the cause of Kitty's lost hopes, and leaves.

Sergei Rachmaninoff: Symphonic Dances op. 45, 2. Andante con moto (Tempo di Valse)

To St. Petersburg

Vronsky pursues Anna to St. Petersburg. During the journey they become better acquainted. In St. Petersburg Anna Karenina is met by her husband, Alexei, and son, Seryozha.

Sergei Rachmaninoff: Rhapsody on a Theme of Paganini op. 43 for piano and orchestra, variation 12 Martin Donner: Excerpt II

In the country I

After Levin's proposal is rejected, he returns to his estate and avoids other people.

Sergei Rachmaninoff (arr.: Christophe Barwinek): Noch' pechal'na, op. 26, no. 12 (The Night is Mournful)

Betsy's salon

The salon of Betsy Tverskaya, a friend of Anna's, is a meeting place for the decadent elite of St. Petersburg. While the strife between Dolly and Stiva continues, Anna and Vronsky meet again. When Karenin arrives to fetch his wife, she refuses to accompany

him. The Karenins become the major focus of gossip in the salon: Anna has a shadow named Vronsky.

When the company disappears, Anna and Vronsky are unable to hide the passion they feel for one another. Vronsky's love is so great that Anna forgets her feelings of guilt, shame and adultery.

Sergei Rachmaninoff: Piano concerto no. 2 in C minor op. 18, 3rd movement
Witold Lutoslawski: Chain 3 for orchestra, III, 38

At the races

The horse races bring together the elite of society, including the Karenins and Oblonskys, Betsy and the Countess Vronskaya. Anna shrieks aloud when Vronsky falls from his horse, and for Karenin and other witnesses this is proof of her infidelity. Karenin demands that Anna fulfil her marital obligations.

Sergei Rachmaninoff: Rhapsody on a Theme of Paganini op. 43, variations 8 and 9
Witold Lutoslawski: Piano concerto, 2nd movement

In the country II

Levin is busy on his estate. Working alongside the farmers, he forgets his broken heart and once again finds meaning in life. The Kitty who arrives in the country is very different to the one he met previously. She and Levin gradually become closer.

Martin Donner: Scythes Sergei Rachmaninoff (arr.: Christophe Barwinek): Ne poy, krasavitsa! op. 4, no. 4 (Sing not to me, beautiful maiden)

At the home of the Karenins

After the birth of Vronsky's daughter, Anna nearly dies. In this situation, Karenin forgives both her and his rival. Vronsky, who fears Anna will go back to her husband, tries to kill himself.

Sergei Rachmaninoff (arr.: Christophe Barwinek): Rhapsody on a Theme of Paganini op. 43, variation 17
Witold Lutoslawski: Piano concerto, 1st movement

/Intermission

Prelude:

Witold Lutoslawski: Novelette for Orchestra, No. 1
Announcement

Italy/Russia

Vronsky has travelled to Italy with Anna. She has put her old life behind her — including Seryozha. Vronsky has given up his military career because of Anna. They are happy to be together, but Anna soon longs for her son, and Vronsky misses the social life he once enjoyed.

They return to Russia. Dolly seems to have made her peace with the notoriously unfaithful Stiva.

Sergei Rachmaninoff: Piano concerto no. 2 in C minor op. 18, 2nd movement

Wedding

Kitty and Levin are getting married.

Sulkhan Tsintsadze (Arr.: Christophe Barwinek): 5 Miniatures for String Quartet

Seryozha's birthday

Anna secretly visits her son, Seryozha. He is now being brought up by Karenin's confidante, Lydia Ivanovna. Both ensure that the meeting between mother and son comes to a quick conclusion. Anna and Karenin have a huge fight, and afterwards Anna is left alone and desperate.

Sergei Rachmaninoff: Prelude in C-sharp minor op. 3, no. 2

Loneliness I

Anna is completely ruined. She doubts Vronsky's fidelity and tries to deaden her pain and jealousy with opium.

Sergei Rachmaninoff (arr.: Christophe Barwinek): Uvyal tsvetok op. (A Flower Fell)

Isolation

While Vronsky can still be part of public life, Anna is shut out and despised as an adulteress. Even her best friend, Betsy, turns her back on her. Jealousy and delusions take over completely. She sees a rival in Princess Sorokina, whom Countess Vronskaya has put forward as a spouse for her son.

Witold Lutoslawski: Novelette for orchestra, no. 2
First Event
Witold Lutoslawski: Novelette for orchestra, no. 1
Announcement
Sergei Rachmaninoff: Prelude no. 1 in F-sharp minor, op. 23

Loneliness II/Anna's death

In her isolation, Anna feels that her entire life is disintegrating. Even Vronsky can no longer give her the security she needs. She chooses death.

Josef Bardanashvili: Concerto quasi una fantasia, 2.
Sostenuto
Sergei Rachmaninoff: Ne poy, krasavitsa! op. 4, no. 4 (prelude)

«Rakhmaninov var en emosjonell komponist
med et mørkt fortegn, og samtidig en fantastisk
utøver som visste hva han gjorde.»

– HÅVARD GIMSE

Håvard Gimses klaverspill speiler Anna,
gjennom Rakhmaninovs og Lutosławskis pianokonsserter.

Sergej Rakhmaninov

Rakhmaninov ble født i Novgorod i 1873. I 1882 ble han tatt opp på konservatoriet i St. Petersburg. Niåringen hadde et enormt talent, men var både udisiplinert og lat. Han ble derfor sendt til Moskva. Her ble han anerkjent som konservatoriets største talent, og ble uteksaminert i 1892, ett år før tiden. I 1895 fullførte han *Symfoni i d-moll*. Urframførelsen ble en fiasko. Rakhmaninov begynte å tvile på seg selv, og gjennom hele livet slet han med depressive perioder. De neste tre årene komponerte han ingenting og arbeidet kun som dirigent og pianist. Men det å komponere var svært viktig for han, og etter å ha gjennomgått hypnoseterapi, fikk han igjen selvtilliten. Ikke lenge etterpå fikk han internasjonal suksess med sin *Klaverkonsert nr. 2*. Fra 1906 til 1909 tilbragte Rakhmaninov vintermånedene sammen med familien i Dresden. Her komponerte han *Symfoni nr. 2*

samt det symfoniske diktet *De dødes øy* for en turné i USA i 1909–10. Rakhmaninov vendte tilbake til Russland og slo seg ned i Moskva, men Oktoberrevolusjonen førte til at han måtte forlate hjemmet og flykte til USA, hvor han opplevde sin andre store krise. Denne gangen tok det nesten ti år før han igjen begynte å komponere. Etter stor suksess som dirigent og pianist fullførte han i 1926 sin *Klaverkonsert nr. 4*, som han hadde begynt på i 1917. Nå fulgte hovedverkene som perler på en snor. I 1943 døde han i Beverly Hills.

Vurderingene av Rakhmaninovs arbeider varierer selv i dag. Melankolien som preget ham hele livet høres tydelig i komposisjonene. Det var det ikke alle som likte like godt. Lev Tolstoj spurte etter en konsert med Rakhmaninov og bassisten Fjodor Schaljapin: «Er det noen som trenger slik musikk?» På den tiden hadde musikkverdenen vendt seg til den nye og ukjente lyden av klassisk

modernisme, men det var ikke noe for Rakhmaninov. Musikken hans tilhører tydelig den russiske senromantikken, og det er dette tonespråket han reddet over i det 20. århundret.

Witold Lutosławski

Lutosławski ble født i Warszawa i 1913. Det er få andre komponister i det 20. århundre som har jobbet så intenst med de ulike avantgardistiske komposisjonsteknikkene som ham. Fra nyklassisisme via tolvtonemusikk og aleatorikk til fransk impresjonisme i malerkunsten og lyrikk — Lutosławski lot seg inspirere av en rekke stilistiske virkemidler. Selv om han selv sa at han først og fremst var opptatt av musikk som abstraksjon, har han med sin subtile bruk av nye komposisjonsteknikker bidratt til at moderne musikk ble frigjort fra sin formelle form. Lutosławski studerte klaver, komposisjon og matematikk på 1930-tallet. Etter flukten fra tysk krigsfangenskap, slo han seg gjennom som kafépianist i Warszawa, og i 1941 kom hans *Paganini-variasjoner for to klaverer*. På midten av 1950-tallet var han med på å etablere musikkfestivalen Høst i Warszawa, der musikkavantgarden møttes. Kompositorisk orienterte han seg etter hvert mot Bartók og Stravinsky, og stilen hans endret seg også etter at han hadde hørt et utsnitt av John Cages *Klaverkonsert*. De viktigste og vakreste verkene i denne nye og tøffere stilen er *Trois poemes d'Henri Michaux*, *Strykekvartetten*, *Symfoni nr. 2*, *Livre pour orchestre*, *Cellokonsert*, *Novelette* samt *Symfoni nr. 3* fra 1983 — hans mest modne og imponerende verk overhodet.

Fra midten av 1980-årene perfektionerte Lutosławski stilen sin igjen i retning mot impresjonismen, en stil han beundret enormt — og det beste eksempelet på dette er *Klaverkonsert* fra 1988. Lutosławski sa:

«Jeg har alltid vært talsmann for en abstrakt forestilling om musikk. Musikk uttrykker ikke nødvendigvis noe ikke-musikalsk innhold. Musikk er musikk! Selvfølgelig er ikke dette helt tilfredsstillende, fordi det er allment kjent i hvor stor grad musikk påvirker menneskelige følelser.» I dette spenningsfeltet er musikken hans usedvanlig moderne og samtidig lett å forstå. Lutosławski døde i Warszawa i 1994.

Josef Bardanashvili

Bardanashvili ble født i 1948 i Georgia. Han studerte komposisjon ved musikkakademiet i Tbilisi under Aleksandr Shaverzashvili. Han ledet musikkskolen i Batumi og var 1993–94 visekulturminister i Adjara. I 1995 flyttet han til Israel. Han var musikkdirektør for biennalen Tempus Fugit for moderne musikk i Tel Aviv. Han er for tiden Composer in residence ved Israel Camerata Jerusalem og underviser ved universitetet i Tel Aviv samt ved Academy of Music and Dance i Jerusalem. Hans viktigste verk er operaen *A Journey to the End of the Millenium*, ballettene *A Woman's Ballad*, *Tutor* og *Moving Soul*, *Symfoni nr. 3*, som han skrev på oppdrag fra Israel Philharmonie Orchestra, samt triptykonet *Children of God* for kor og orkester. I tillegg har Josef Bardanashvili komponert flere instrumentalkonsserter og musikken til 40 filmer og 50 teaterproduksjoner.

Sulkhan Tsintsadze

Tsintsadze (1925–1991) er en av de viktigste georgianske komponistene i det 20. århundre. Han begynte å studere cello i Tbilisi før han studerte ved musikkonservatoriet i Moskva fra 1945 til 1953. Der studerte han også komposisjon under Semyon Bogatyryov. Tsintsadze var lenge cellist i Georgian State String Quartet, og for

dette ensemblet komponerte han en rekke kammermusikkstykker, blant annet *Miniaturer for strykekvartett*, som er basert på georgisk folkemusikk. I tillegg skrev han operaer, ballettmusikk, symfonier og konsserter. I verkene sine benytter han tradisjonelle former, men vi ser også at han er svært influert av Dmitri Sjostakovitsj og Vissarion Shebalin.

Martin Donner

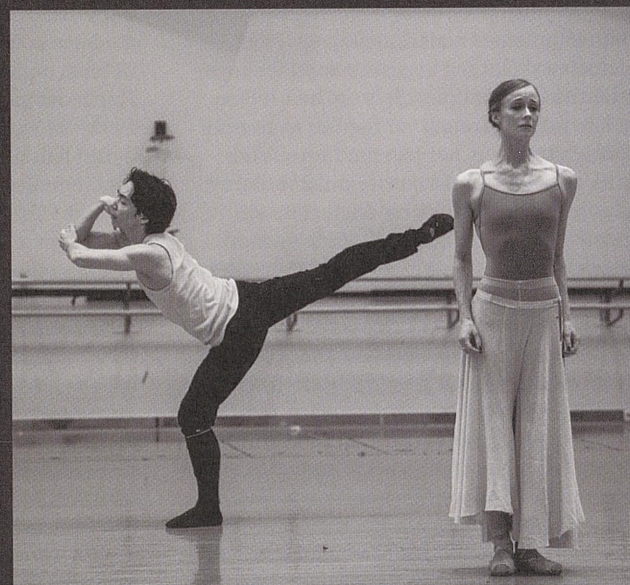
Donner har vært aktiv som komponist, produsent og musiker siden midten av 1990-tallet. Han har allsidige musikalske interesser og har jobbet som frilanskunstner i forskjellige prosjekter og grupper. Her har han arbeidet intensivt med den elektroniske musikkens estetikk og produksjonen av den. I samarbeid med byrået Publikmacher har han bygget opp et digitalt klangarkiv på internett. Mellom 2001 og 2003 var han lektor for lydproduksjon ved Medienwerkstatt Stuttgart. Siden 2002 har han regelmessig komponert musikk for internasjonale teatre og dansekompanier. I den sammenheng har han samarbeidet med Christian Spuck, Rene Pollesch og Hans Kresnik. Etter avanserte studier i kultur- og medievitenskap ved Humboldt-universitetet i Berlin, har han i tillegg til musikken også stått bak teoretiske tekster og klanginstallasjoner.

Whitney Jensen og Douwe Dekkers

«Nei, De tar ikke feil,» sa hun langsomt og kaster et fortvilet blikk på hans kalde ansikt. «De tar ikke feil. Jeg var fortvilet og kunne ikke være annet enn fortvilet. Jeg hører Dem snakke, men jeg tenker på ham. Jeg elsker ham, jeg er hans elskerinne, jeg greier det ikke lenger, jeg er redd, jeg hater Dem ... Gjør med meg som De vil».

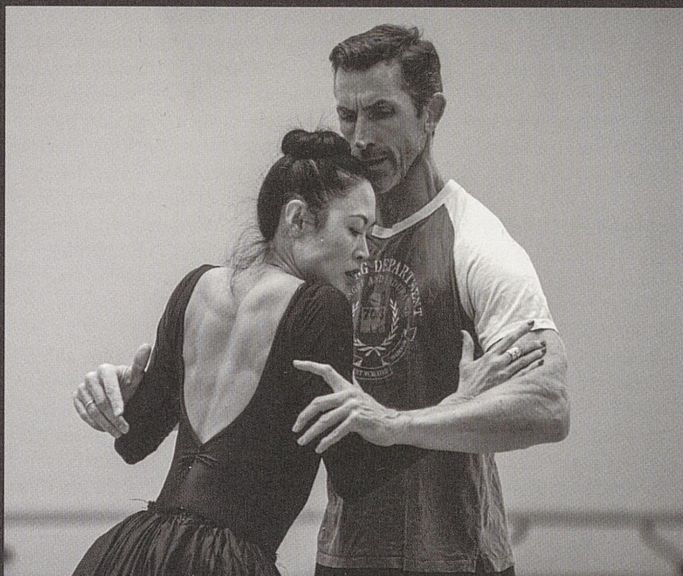
— ANNA TIL KARENIN (ANNEN DEL, KAP. 29)

Georgie Rose og Gakuro Matsui

«Hva kan jeg ønske? Det eneste jeg ønsker er at De ikke må forlate meg, det er visst Deres mening,» sa hun og hadde forstått alt han hadde latt usagt. «Men det er ikke det jeg ønsker, det er sekundært. Jeg ønsker kjærlighet, men kjærlighet finnes ikke. Altså er alt forbi!»

— ANNA TIL VRONSKIJ (7. DEL, KAP. 24)

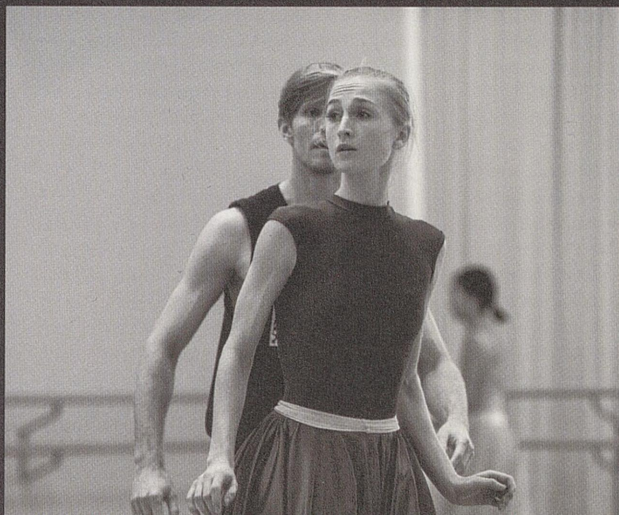
Maiko Nishino og Richard Suttie

Lucas Lima og Yoel Carreño

«... min plikt er å peke på de farer jeg ser, advare og endog bruke makt. »

— KARENIN (2. DEL, KAP. 8)

Grete Sofie Borrud Nybakken og Silas Henniksen

Melissa Hough og Luca Curreli

Christian Spuck, koreografi og scenografi

Christian Spuck kommer fra Marburg i Tyskland. Etter utdannelsen ved den velkjente John Cranko Schule i Stuttgart fortsatte han dansekarrieren ved Jan Lauwers Needcompany og Anne Teresa de Keersmaekers Rosas-ensemble. Han begynte i Stuttgart Ballet i 1995, og var huskoreograf der fra 2001 til 2015. For Stuttgart-balletten har han koreografert 15 verdenspremierer inkludert *Lulu. Eine Monstretagödie* etter Frank Wederkind, *Der Sandmann* og *Das Fraulein von S.* etter E.T.A. Hoffmann. Christian Spuck har kreert koreografier for flere velkjente ballettkompanier i Europa og USA. *The Return of Ulysses* (gjesteopptreden på Edinburgh Festival) ble skapt for Royal Ballet of Flanders, og *Woyzeck* (etter Georg Büchner) ble urframført av Nasjonalballetten i Oslo. Balletten *Die Kinder*, som ble laget for Aalto Ballett Theatre Essen, ble nominert til Prix Benois de la Danse. *Leonce und Lena* (etter Georg Büchner) hadde også sin premiere i Essen, og ble deretter vist på Grands Ballets Canadiens de Montreal og Stuttgart Ballet. Verdenspremieren på *Poppea* // *Poppea* for Gauthier Dance på Theaterhaus Stuttgart ble kåret til en av de ti beste danseproduksjonene i verden av magasinet Dance Europe i 2010, og ble tildelt den tyske teaterprisen Der Faust i 2011, i tillegg til den italienske Danza/Danza Award. Christian Spuck jobber også med operaproduksjoner: Glucks *Orfeus og Evrydike* i Staatsoper Stuttgart (2009) ble fulgt av Verdis *Falstaff* på Staatstheater Wiesbaden (2010), Berlioz' *La Damnation de Faust* (2014) samt Wagners *Den flyvende hollender* (2017) på Deutsche Oper Berlin. Fra sesongen 2012/13 har Spuck vært ballettsjef i Ballett Zürich. Så langt har han satt opp *Romeo og Julie*, *Leonce und Lena*, *Woyzeck*, *Der Sandmann*, *Messa da Requiem* (en samproduksjon av mellom Zürich Opera og Ballett Zürich) og *Nøtteknekkeren og Mussekongen* der. Balletten *Anna Karenina* etter Lev Tolstoj hadde premiere i Zürich i 2014, og senere med Nasjonalballetten i Oslo i 2016, Stanislavskij-balletten i Moskva i 2016, samt

av den koreanske nasjonalballetten i Seoul og den bayerske statsballetten i München i 2017. For *Winterreise*, som hadde premiere i oktober 2018 i Zürich, ble han belønnet med Prix Benois de la Danse 2019. 18. oktober 2019 satte han opp *Piken med svovelstikkene* av Helmut Lachenmann for Ballett Zürich.

Robertas Šervenikas, musikalsk leder

Šervenikas er født i Litauen i 1966. Etter at han fullførte M.K. Čiurlionis kunsthøyskole, utdannet han seg som dirigent for både kor, symfoniorkestre og opera ved Rimskij-Korsakov-konservatoriet i St. Petersburg. Den internasjonale karrieren hans startet i 1997, da Mstislav Rostropovitsj inviterte ham til å bli assistent i produksjonen av Prokofjevs *Romeo og Julie* på Evian-festivalen. Siden 1998 har de delt scene i de største konserthallene i verden. Šervenikas har også ledet en rekke orkestre i nesten alle land i Europa og i Japan, Sør-Afrika, Brasil, Israel og Russland. Særlig verd å nevne er konsertopptredener i Moskva-konservatoriets konserthall, Concertgebouw i Amsterdam, Auditorio Nacional i Madrid, Alte Oper i Frankfurt, Cadogan Hall i London, Konzerthaus i Berlin, festivalhallen og symfonihallen i Osaka, Suntory Hall og Metropolitan Art Space i Tokyo, og de filharmoniske konserthallene i Köln, Hamburg og St. Petersburg. Siden 2000 har Šervenikas dirigert det nasjonale symfoniorkesteret i Litauen. I 2005 fikk han Litauens nasjonale kunst- og kulturpris som anerkjennelse for arbeidet sitt. I 2008 fikk Šervenikas stillingen som musikkdirektør ved nasjonaloperaen og balletteatret i Litauen. På dette teatret har han stått bak en rekke operapremierer, som Verdis *La traviata*, Bizets *Carmen*, Tsjajkovskijs *Eugene Onegin*, Wagners *Lohengrin* og Puccinis *La bohème*, og balletter, som Cholinias *Barbora Radvilaite*, Šenderovas' *Desdemona*, Delibes' *Coppelia* og Kuprevičius' *Čiurlionis*. I tillegg har han dirigert balletter som *Svanesjøen* og *Giselle*. I 2008 etablerte han et samarbeid med Bayerische Staatsoper, og dette pågår fortsatt. I 2016 tildelte Litau-

ens kulturministerium Šervenikas sin gylne æresbevisning for hans fremragende bidrag til litauisk kunst og kultur og hans personlige arbeid for å skape et kultur- og åndsmiljø. Hans repertoar som dirigent omfatter både opera, ballett og symfonisk musikk, og han er spesielt glad i samtidsmusikk. Šervenikas har dirigert premieren på mange samtidsstykker fra Litauen og deltatt i innspillingen av mange plater med samtidsmusikk på blant andre Naxos og Finlandia Records.

Jörg Zielinski, scenografi

Jörg Zielinski er født i Berlin, men har siden 1991 vært bosatt i Sveits. Han er utdannet i Berlin, Basel og Zürich. Produksjonsledelse ved Theater Basel og ledende medvirkning i The Really Useful Group har gitt ham erfaring med internasjonale teaterproduksjoner. Han medvirket på Expo.02 i Yverdon-les-Bains og ved rominstallasjonen Hotel Offen i Baden i Tyskland. Erfaring som designer har han samlet hos Vitra. Som leder for rekvisittavdelingen ved operaen i Zürich samarbeidet han med Shanghai Opera House. Dette samarbeidet førte til kontakt med National Academy of Chinese Theatre Arts i Beijing og Kunsthøyskolen i Zürich, der han ble invitert som foredragsholder. Jörg Zielinski foreleser for masterstudenter ved Kunsthøyskolen i Bern. Han utvikler og realiserer scenedesign og sceneinnretninger. Han har laget scenekonsepser for operaen i Zürich, kammerorkesteret i Zürich, London-studioet United Visual Artists og diverse frie prosjekter. Bildene hans er publisert og utstilt internasjonalt.

Emma Ryott, kostymedesign

Emma Ryott er utdannet ved Trent Polytechnic med BA i teaterdesign. Hun har samarbeidet med Christian Spuck ved flere anledninger: *Anna Karenina*, *Romeo og Julie* (Zürich), *Woyzeck* (Oslo og Zürich), *Das Fräulein von S.* (Stuttgart Ballet), *Leonce und Lena* (Essen, Montreal, Stuttgart og Zürich), *Der Sandmann* (Essen og Riga), *Lulu. Eine Monstretagödie*, *Poppea* // *Poppea* og *Don*

Q. (Theaterhaus Stuttgart), *The Return of Ulysses* (Flanders Ballet, Edinburgh Festival) samt scenografi og kostymer for flere operaforestillinger: *The Damnation of Faust* (Deutsche Oper Berlin), *Falstaff* (Wiesbaden) og *Orphee og Eurydice* (Stuttgart). Ryott har også samarbeidet med Keith Warner: kostymedesign på *The Great Gatsby* (Dresden, 2015), *Mathis der Maler* (Theater an der Wien, Austrian music award for beste produksjon), *The Damnation of Faust* (Dresden) og *Manon Lescaut* (London, ENO). Andre arbeider: *Sunset Boulevard* og *Manon Lescaut* (Gøteborg), *Nine* (Malmø) i regi av Vernon Mound, *Otello* (Salzburg Festival) i regi av Stephen Langridge, *The Heart of Robin Hood* i regi av Gisli Örn Garadarsson (Royal Shakespeare Company, Bergen, Boston, Uppsala og turné i Canada 2015–16, Elliot Norton award for fremragende design) og *Rock 'n' Roll* av Tom Stoppard (London Royal Court, West End og Broadway).

Martin Gebhardt, lysdesign

Martin Gebhardt var lysdesigner og lysmester ved John Neumeiers Hamburg Ballet. Fra 2002 jobbet han sammen med Heinz Spoerli og Ballett Zürich. Samarbeidet med Hamburg Ballet og Ballett Zürich ledet ham til anerkjente teatre over hele Europa, Asia og Amerika. På Opernhaus Zürich gjorde han lysdesign for Jürgen Flimm, Grischa Asagoroff, Matthias Hartmann, David Pountney, Moshe Leiser/Patrice Caugier, Damiano Michieletto, Achim Freyer og Christoph Marthaler. På Salzburg Festival skapte han lysdesign for *La Bohème* og en ny versjon av Spoerlis *Tod und das Mädchen*. I 2012 ble Gebhardt sjef for lysavdelingen ved Opernhaus Zürich. I dag samarbeider han nært med Christian Spuck og har designet blant annet *Anna Karenina*, *Woyzeck*, *Der Sandman*, *Sonett*, *Leonce und Lena*, *Nøtteknekkeren* og *Musekongen*, *Messa da Requiem*, *Winterreise* og *Piken med sovelstikkene*. De siste årene har han også vært lysdesigner for koreografer som Edward Clug (*Strings*, *Sacre du printemps*, *Faust*,

Petrushka og *Master and Margerithe*), Alexei Ratmanskij, Wayne McGregor, Marco Goecke og Douglas Lee. Han samarbeidet også med Christoph Marthaler og Anna Viebrock i Händels *Evening Sale* og Rossinis *Il viaggio a Reims* i Zürich, samt *Lulu* på Hamburg statsopera.

Tieni Burkhalter, videodesign

Tieni Burkhalter (født i St. Gallen, Sveits) studerte bildende kunst ved Kunsthoyskolen i Zürich (zHdK). Hans verker har vært å se på flere utstillinger og videofestivaler, bl.a. VideoEx i Zürich og Biennale de l'image en mouvement i Geneve. Han har dessuten arbeidet som frilanser for sveitsisk fjernsyn og som kameramann og revisitor for ulike filmagenturer. Han bistår en rekke gallerier i Zürich med samarbeid med kunstnere. Siden 2009 har han vært aktiv som videooperatør og -produsent. Burkhalter er hovedsakelig involvert i videoarbeid for scenografi på både opera- og ballettproduksjoner. Han har samarbeidet med Christian Spuck (*Piken med sovelstikkene* for Ballett Zürich), Andreas Homoki (*Den flyvende hollender*, *Das Land des Lächelns* og *Lunea*, alle for Zürich-operaen), Douglas Lee (*A-Life – Forellenquintett* for Ballett Zürich) og Edward Clug (*Faust* for Ballett Zürich). For Dmitri Tsjerniakov produserte han videoer for *Pelléas et Mélisande* og *Makropulos* for Zürich-operaen, *Bluebeards Castle / Senza Sangue* for Staatsoper Hamburg, *La Fille de Neige* og *Les Troyens* for Parisoperaen samt *Tristan* og *Isolde* for Berliner Staatsoper under den Linden.

Birgit Deharde, innstuderer

Birgit Deharde er født i Bremen i Tyskland. Hun fikk sin dansetrening ved Ballettschule der Hamburgischen Staatsoper, og studerte siden ved Benesh Institute of Choreology i London. Koreologi er en metode for danseskrift/nedtegnning av dansetrinn, som ble utviklet av Joan og Rudolf Benesh i 1955. Metoden gjør det mulig å konkret beskrive menneskelig bevegelse og dans. I 1997 tiltrådte

Deharde stillingen som huskoreolog ved Stuttgart Ballet. Hun har vært ansvarlig for innstuderingen av balletter for ballettkompanier i Istanbul, Riga, Helsinki, København, Berlin, Maylands i Australia, Stuttgart, Teatro alla Scala i Milano, nasjonalballetten i Korea, Stanislavskij-balletten i Moskva og Nasjonalballetten i Oslo.

Eva Dewaele, innstuderer

Eva Dewaele er fra Belgia. Hun er utdannet ved Royal Ballet School i Antwerpen, og har jobbet ved Hessisches Staatstheater i Wiesbaden, Theatre Luzern, Opera Göteborg, Opéra de Lyon, Cullbergballetten og ved Royal Ballet of Flanders. Hun har danset i balletter av koreografene William Forsythe, Mats Ek og Jifí Kylián samt i verdenspremierer av Jacopo Godani, Douglas Lee, David Dawson og Christian Spuck. Eva Dewaele har også medvirket i flere spillefilmer. Fra sesongen 2012–13 har hun danset ved Ballett Zürich og også jobbet som ballettmester for deres juniorkompani. Hun har blant annet danset Lady Capulet i Christian Spucks *Romeo og Julie*, Rosetta i *Leonce und Lena* og Dark Lady i Spucks *Sonett*. Som koreograf har hun skapt stykket *Mit Blick auffor* en Hodler-utstilling ved Fondation Beyeler-museet og stykket *Miss(es)* som en del av serien Unge koreografer. Koreografien *Passing by* skapte hun for Ballett Zürichs juniorkompani. Eva Dewaele har vært ballettmester i Ballett Zürich siden 2014–15. Hun har iscenesatt Christian Spucks *Anna Karenina* ved Stanislavskij-balletten i Moskva, den koreanske nasjonalballetten og den bayerske statsballetten.

NASJONALBALLETTEN

Ricardo Ambrogio

Victoria Francisca Amundsen

Lania Atkins

Nora Elise Augustinius

Alberto Ballester

Claire Barrington

Sindre Bernsten

Kári Freyr Björnsson

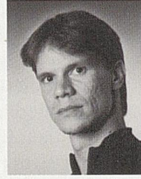
Thea Gudim Breder

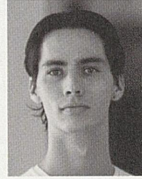
Idu Sofie Landgraf Bækken

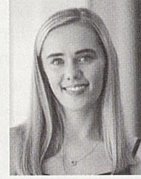
Daniela Cabrera

Yoel Carreño
solist

Ricardo de Rojas Castellanos

Olivia Caughey

Yolanda Correa
permisjon

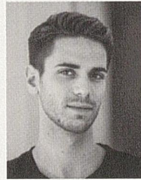
Luca Curreli

Philip Currell
solist

Natasha Jones Dale
permisjon

Martin Dauchez

Douwe Dekkers
solist

Bart Engelen

Cina Espejord

Helge Freiberg

Julie Gardette
solist, permisjon

Lindsay Heggdal

Silas Henriksen
solist

Melissa Hough
solist

Per Andreas Hovdal
permisjon

Whitney Jensen
solist

Alex Cuadros Joglar

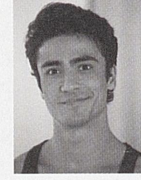
Maria Kochetkova
gjestesolist

Celine Kraal
permisjon

Jorund Langeggen

Lucas Lima

Emma Lloyd
permisjon

Kristina Luzina

Samantha Lynch

Astrid Lyngstad

Leyna Magbutay

Miharu Maki

Marchela Marinova

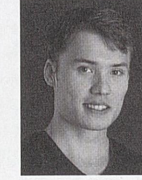
Ada Marthine Marthinsen

Gakuro Matsui
solist

Shaakir Muhammad

Erik Murzagaliyev

Klara Mårtensson

Nae Nishimura

Maiko Nishino
solist

Grete Sofie Borud
Nybakken

Elise Nøking-Eide

Jonathan Olofsson

Marco Pagetti

Robert Refling

Caroline Roca

Georgie Rose

François Rousseau

Aarne Kristian Ruutu
solist

Cristiane Sá

Eugenie Skilnand
solist

Camilla Spidsøe
solist

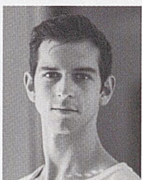
Freya Thomas

Kathryn Walsh Thomas

Anaïs Touret

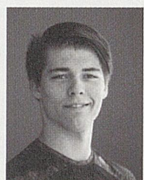
Shane Urton
permisjon

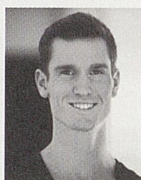
Isabel Vila

Sonia Vinograd

Fabian Volden

Mark Wax
permisjon

Kenji Wilkie

Stine Østvold

NASJONAL- BALLETTEN UNG

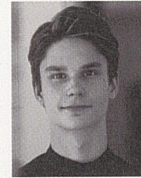
Rebekah Bloomfield

Helena Byrt

Heidi Cecilie
Christensen

Elias Holm

Matthew Keller

Youngseo Ko

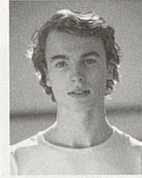
Laureen Laar

Sven Bjarne Les Lothe

Harvey Littlefield

Simon McNally

Erika Pastel

Johanne Wien Pedersen

Simon Regourd

Sofie Ruthenbeck

Maren Skrede

BALLETTADMINISTRASJONEN

Ingrid Lorentzen
ballettsjef

Jahn Magnus
Johansen
ass. ballettsjef

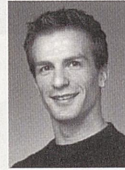
Richard Suttie
ass. ballettsjef /
leder NNB UNG
/ solist

Helle Sorbye Larsen
sjefsprodusent

Svetlana Ballester
ballettmester

Kaloyan Boyadjiev
ballettmester

Yoshifumi Inao
ballettmester

Hedda Staver Cooke
ballettmester

Mimi Cejka
produsent

Anette Edmunds
produsent

Lars Kolstad
produsent

ADMINISTRATIV STAB

Christopher Kettner / *permisjon*
Carina Scherman / *adm. koordinator*
Siri Karine Bjerknes / *ressursplanlegger*
Lauren Hauser / *ressursplanlegger*
Linn Korssjoen / *adm. konsulent*

BALLETTREPETITØRER

Charles Rinaudo / *ballettrepetitor*
Zelina Sannum / *ballettrepetitor*
Yoko Toda /
koordineringsansvarlig ballettrepetitor

BALLETTSKOLEN

Knut Breder / *leder av Ballettskolen*

NASJONALBALLETTEN RAW

Lars Kolstad / *produsent*

NNBS HELSETJENESTER

Gordon Craig / *ostecopat*
Anne Cecilie Johnsen / *manuellterapeut*
Rune Steen *akupunktør / massasjeterapeut*
Stefan Baldivin Stefansson / *fysioterapeut*
Lisbeth Hasslan-Bischoff / *fysioterapeut*

DNB

DNB samarbeider med idrettsforbund, kulturinstitusjoner og ideelle organisasjoner over hele landet.

DNB har i over 20 år hatt et samarbeid med Den Norske Opera & Ballett, en kulturinstitusjon som både tar vare på og utvikler kunstarter som en stadig større del av befolkningen har lært seg å sette pris på.

Stolt sponsor av mangfoldet

VI UTVIKLER MORGENDAGENS SANGTALENTER

Hvert år får Barnekoret en betydelig del av Color Lines lotterimidler. Dette samarbeidet bidrar til at:

- ▶ unge og entusiastiske sangtalenter får bedre pedagogisk tilbud enn før
- ▶ Barnekorets repertoar utvides, hvilket betyr deltagelse i flere nye, norske operer og økt tilbud for barn og ungdom
- ▶ Barnekoret har et økt samarbeid med operaselskaper over hele landet gjennom samproduksjoner og ressursutvikling

Barnekorets posisjon vekker nå internasjonal oppmerksomhet.

Color Line tenker nytt og fremtidsrettet, og ønsker å jobbe for et vitalt samspill mellom reiseliv og kultur. Med skreddersydde billett-, besøks- og cruisepakker skal vi:

- ▶ øke tilstrømningen av et internasjonalt publikum
- ▶ gjøre Norge til et spennende reisemål, og Den Norske Opera & Ballett til et enda mer attraktivt hus

Vi er stolte av vårt samarbeid med Den Norske Opera & Ballett. Stolte av å få bidra med et større internasjonalt publikum, stolte av å få bidra i utviklingen av morgendagens sangtalenter.

Med OBOS Kredittkort opplever du mer for mindre

Vi vet at OBOS-medlemmer setter pris på gode kultur-opplevelser. Derfor får du 10 % fast kulturrabatt med OBOS Kredittkort.

Rabatten gjelder flere tusen arrangementer over hele landet, blant annet på Den Norske Opera & Ballett, Folketeateret, Nationaltheatret, Oslo Nye, Ticketmaster og Billettportalen. Dette kommer i tillegg til ordinær OBOS-rabatt.

Fordeler med OBOS Kredittkort

- Ingen årsavgift
- Ingen gebyrer på varekjøp
- Reise- og avbestillingsforsikring
- Full oversikt i nettbank og mobilbank
- Kortet kan brukes som OBOS medlemsbevis

Bestill kortet på obos.no/kredittkort

Du får mest ut av rabatten om du betaler fakturaen ved forfall. Dersom du velger å bruke 15.000 i kreditt i 12 måneder, koster det totalt 16.600 kroner. Effektiv rente, 23,45 %.

SAMARBEIDSPARTNERE

Den Norske Opera & Ballett takker følgende samarbeidspartnere og bidragsytere:
The Norwegian National Opera & Ballet gratefully acknowledges the support of
the following sponsors and contributors:

Hovedsamarbeidspartnere:

Main Sponsors:

DNB
OBOS

Samarbeidspartnere:

Sponsors:
Advokatfirmaet Føyen Torkildsen
Color Line
Mills
Norsk Tipping
Scatec
Sopra Steria
The Boston Consulting Group

Prosjektpartner:

Project partner:
ConocoPhillips

Partnere med særskilt avtale:

Partners with a special agreement:
Hathon Holding
Kistefos
Talent Norge

Den Norske Opera & Ballett takker følgende institusjoner og stiftelser for verdifulle bidrag:

The Norwegian National Opera
& Ballet gratefully acknowledges
invaluable contributions from the
following institutions and foundations:

Skipsreder Tom Wilhelmsens Stiftelse
Sparebankstiftelsen DNB
Operaens Venner
Operaens Ungdomsambassadører

Den Norske Opera & Ballett er heleid
av den norske stat og mottar et årlig
driftstilskudd bevilget av Stortinget.
The Norwegian National Opera &
Ballett is a publicly owned company
receiving an annual grant from the
Norwegian Parliament.

Skal man nå toppen, krever det tusenvis av timer med øving, gode trenere og dedikerte foreldre. Norsk Tipping bidrar med hele sitt overskudd på 5,5 mrd. til samfunnsnyttige formål deriblant over 750 millioner til kultur. Spiller du hos Norsk Tipping får du litt spenning i hverdagen. Samtidig støtter du positive tiltak til glede for enkeltmennesker og ditt nærmiljø.

Norsk Tipping

FRA PRØVESAL TIL TEPPEFALL

Vi samarbeider med Den Norske Opera & Ballett

KOMMENDE HØYDEPUNKTER

Hovedscenen

Opera

RIGOLETTO NY!

5. oktober—10. januar

HANS OG GRETE NY!

22. november—31. desember

PETER GRIMES KONSERTVERSJON

23. november

Ballett

NØTTEKNEKKEREN

29. november—21. desember

GHOSTS — IBSENS GENGANGERE

16. januar—26. januar

HEDDA GABLER

25. januar—7. februar

Konsert

OSLO-FILHARMONIEN OG OPERAORKESTRET: MAHLERS 8. SYMFONI

1., 2. og 4. november

OPERAORKESTRET: TSJAJKOVSKIJS KLAVERKONSERT

29. februar

Kjøp billetter på operaen.no

